
Patoanatomiline lahang.

**Mis on põhihaigus, mis tüsistus,
mis kaasuv haigus?**

Liis Salumäe
Tartu Ülikooli Kliinikum, patoloogiateenistus
Eesti Patoloogide Selts

Kus asuvad abistavad materjalid?

- <https://www.tehik.ee/tervis/teenused-ja-projektid/e-surmasuendmus/>
  - https://tai.ee/images/Juhised_arstidele_2019_updated_l%C3%B5pplik.pdf
  - <https://www.riigiteataja.ee/akt/121122018015>
-

Surma põhjuse teatis

- Surma põhjuse teatise koostamise vajaduse puhul paiguta patsiendil esinenud haigused loogilisse jadasse – põhihaigus, tüsistus(ed) ning kaasuv(ad) haigus(ed) (või teatise terminitega – surma algpõhjus, varasem ja vahetu põhjus ning muud surma soodustanud olulised seisundid).
  - Surma põhjuse teatisele ei ole korrektne kirjutada diagnoose, mis ei too selgust (n. täpsustamata/teadmata protsess).
  - Kui surma põhjus on ebaselge, siis peab patsiendi suunama lahangule.
  - Kelle jaoks surma põhjuse teatist kirjutatakse?
-

Patoanatomiline lahang

- - teostatakse ebaseelge surma põhjuse väljaselgitamiseks või haigusest põhjustatud surma korral haiguse ja selle kulu hindamiseks või juhul, kui see on vajalik üldise tervishoiu ja ravikvaliteedi seisukohalt
  - - surma põhjuse tuvastamine patoloogi poolt surnu kehaõõnte avamise, siseelundite eemaldamise ja nende mikroskoopilise ja makroskoopilise kirjeldamise kaudu.
-

Patoanatomiline lahang

- Teostamine on kohustuslik järgmistel juhtudel:
    - 1) ebaselge surmajuhtumi korral, **kui puudub alus oletada**, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel või välispõhjustest tingitud asjaoludel;
    - 2) haiguse **ebaselge elupuhuse** diagnoosi puhul;
    - 3) kui haiglaravil viibiv isik suri haiglas esimesel ööpäeval ja **arstil puuduvad andmed surma põhjuse kohta**;
    - 4) kui surm on saanud diagnostiliste või ravivõtete tagajärjel;
    - 5) ägeda nakkushaiguse või selle **kahtluse** korral;
    - 6) raseda või sünnitaja haigusest põhjustatud surma korral;
    - 7) kuni üheaastase lapse surma korral, kui puudub alus oletada, et surm on saanud kuriteo tagajärjel või välispõhjustest tingitud asjaoludel;
    - 8) vastsündinu alates sünnikaalust 500 grammi või alates 22. rasedusnädalast sündinud elutunnustega loote (südamelöögid, hingamine ja loote liigutused) surma korral;
    - 9) surnult sündinute puhul alates sünnikaalust 500 grammi.
-

Milliseid surma põhjuse teatisi väljastada saab?

- **Perinataalsurma põhjuse teatis** on surnult sündinud või 0-6 päeva vanusena surnud (kuid elusalt sündinud) lapse surma põhjuse andmeid kajastav dokument.
  - Teistele surnutele väljastatakse **surma põhjuse teatis**.
-

Põhihaigus, tüsistus, kaasuv haigus

- Surma algpõhjus = põhihaigus (kõige enne avaldunud, hiljem tekkinute suhtes domineeriv haigus).
  - Varasem ja vahetu surmapõhjus = põhihaiguse tüsistused.
  - Muud surma soodustanud haigused = kaasuvad haigused.

  - Kõik kodeeritakse RHK-10 alusel.
-

Surma põhjuse teatis

SURNU ANDMED

Isikukood*: _____

Nimi: _____

Surma aeg*: _____

Sünnimass: _____ g

SURMA PÕHJUSE ANDMED

Surma põhjuse määraja*	Surma põhjuse määramise alus*	Surma tingis*
Üldarst	Lahang	Haigus
Surma tinginud asjaolu täpsustus:		
I.a. Vahetu surmapõhjus		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood	Haiguse eeldatav kestus	
I.b. Varasem surmapõhjus		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood	Haiguse eeldatav kestus	
I.c. Surma algpõhjus		
Sõnaline diagnoos*		
RHK-10 kood	Haiguse eeldatav kestus	
I.d. Välispõhjus		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood	Haiguse eeldatav kestus	
Välispõhjustest tingitud täpsustavad asjaolud		
Aeg:	Koht:	
Asjaolud:		
II. Muud surma soodustanud olulised seisundid		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood	Haiguse eeldatav kestus	

DOKUMENDI KOOSTAJA ANDMED

Tervishoiutöötaja*: _____

Kood*: _____

Kontaktandmed*: _____

eriala*: _____

Tervishoiuasutus*: _____

Asutuse äriregistri kood*: _____

Adress*: _____

Dokumendi kinnitamise aeg*: _____

Perinataalsurma põhjuse teatis

PERINATAALSURMA PÕHJUSE TEATIS

SURNU ANDMED

Isikukood*: _____ Ema isikukood: _____
Nimi: _____ Ema nimi: _____
Surma aeg*: _____ Perinataalsurma saabumise aeg*: Pärast sünnitust

Imiku surma täpsustavad andmed				
Sünnimass	Sündis matseereerunult	Vastsündinu ajalisus	Sündinud laste arv	Raseduskestus sünnihetkel
g	Jah	Ülekantud		nädal

SURMA PÕHJUSE ANDMED

Surma põhjuse määraja*	Surma põhjuse määramise alus*	Surma tingis*
Perearst	Laiba ülevaatus	Haigus
Surma tinginud asjaolu täpsustus:		
a. Peamine lapse (loote) haigus või seisund, mis põhjustas surma		
Sõnaline diagnoos*		
RHK-10 kood		Haiguse eeldatav kestus
b. Teised lapse (loote) haigused või seisundid, mis põhjustasid surma		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood		Haiguse eeldatav kestus
c. Peamine emapoolne haigus või seisund, mis põhjustas lapse (loote) surma		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood		Haiguse eeldatav kestus
d. Teised emapoolsed haigused või seisundid, mis põhjustasid lapse (loote) surma		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood		Haiguse eeldatav kestus
e. Muud kaasnevad seisundid		
Sõnaline diagnoos		
RHK-10 kood		Haiguse eeldatav kestus
Välispõhjusest tingitud täpsustavad asjaolud		
Aeg:	Koht:	
Asjaolud:		

DOKUMENDI KOOSTAJA ANDMED

Tervishoiutöötaja*: _____ Kood*: _____
Kontaktandmed*: _____ eriala*: _____
Tervishoiuasutuse nimi*: _____
Asutuse äriregistri kood*: _____
Aadress*: _____
Dokumendi kinnitamise aeg: _____

Põhimõtteline muutus varasemaga

- Varem alustati surmateatise täitmist Ia-st ja liiguti vajadusel edasi Ib ja Ic täitmisele.
  - Nüüd on kohustuslik täita alajaotis Ic (surma algpõhjus) ja liikuda sealt edasi Ib ja Ia suunas, vajadusel võib Ib ka vahele jätta.
  - Samas kehtib endiselt põhimõte - iga diagnoos peab olema temast kõrgemale märgitud diagnoosi põhjustajaks.
-

Ic Surma algpõhjus

- **Surma algpõhjus** – (kohustuslik) põhihaigus (surmani viinud sündmuste ahela käivitanud haigus või vigastus). Peab üldjuhul olema nosoloogiliselt iseseisev haigus, tuleb vältida sümptomite, sündroomide, terminaalsete sündmuste (nt. seniilsus, vatsakeste virvendus, kodade virvendus, šokk, mitme elundi puudulikkus jne) märkimist ainsa surmapõhjusena.
  - Surma algpõhjuse alusel toimub surmapõhjuste statistiline analüüs surma põhjuste registris. Põhihaigust tuleb konkreetselt iseloomustada – selle aluseks on etioloogia (infektsioosne, toksiline, spontaanne, vigastuslik), kulgemise viis (äge, krooniline), ulatus (difuusne, koldeline), täpne lokalisatsioon, kasvajate puhul ka hea- või pahaloomulisus. Surma algpõhjust võib olla üks.
-

Ib Varasem surmapõhjus

- **Varasem surmapõhjus** – (vajadusel) vahetut surmapõhjust esile kutsunud haigusseisundid (vahetule surmapõhjusele eelnev haigus, seisund või vigastus). Varasemaid surmapõhjuseid võib olla mitu
-

Ia Vahetu surmapõhjus

- **Vahetu surmapõhjus** – (vajadusel) haigus, tüsistus, sümptom, mis otseselt viis surmale, näiteks ureemia, peritoniit.

II Muud surma soodustanud olulised seisundid

- **Muud surma soodustanud olulised seisundid** – (vajadusel) tähtsuse järjekorras kõik muud olulised haigused ja seisundid, mis ei viinud otseselt surmale (ei seondu vahetu surmapõhjusega), kuid aitasid kaasa surma saabumisele.

